

Asia: VN/34927/2022

Lausuntopyyntö VNa maatalouden ja matkailun alaan kuuluvista kausiluonteista toimintaa sisältävistä toimialoista annetun VNan muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖLLE

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI MAATALOUDEN JA MATKAILUN ALAAN KUULUVISTA KAUSILUONTEISTA TOIMINTAA SISÄLTÄVISTÄ TOIMI-ALOISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 1 §:N MUUTTAMISESTA

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Työ- ja elinkeinoministeriölle yllä mainitusta ehdotuksesta ja lausumme lakiehdotuksen nojalla seuraavaa;

1. Ehdotus

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa lisättäväksi maatalouden ja matkailun alaan kuuluvista kausiluonteista toimintaa sisältävistä toimialoista annetun valtioneuvoston asetuksen (jatkossa "Kausityöasetus") (966/2017) 1 §:n 1 momenttiin uuden 3 kohdan, jonka perusteella luonnon tuotteiden keruu kuuluisi jatkossa maatalouden alaan kuuluviin toimialoihin, joihin kuuluu kausiluonteista toimintaa.

Muutos tehtäisiin lisää-mällä luetteloon toimialaluokitus TOL 2008 luokka A 02300, johon kuuluu metsässä kasvavien luonnontuotteiden, muun muassa metsämarjojen, eli mustikan, puolukan, lakan, vadelman, karpa-lon, tyrnin, pihlajanmarjan ja katajanmarjan keruu.

Muutos johtuisi siitä, että luonnontuotteita Suomessa keräävät henkilöt halutaan saada kausityölain soveltamisalan piiriin. Luonnontuotteiden kerääjät eivät tällä hetkellä kuulu kausityölain soveltamisalan piiriin. Heihin on sovellettu 14.6.2021 voimaan tul-lutta lakia luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta (jatkossa "Marjalaki") (487/2021) siltä osin kuin kerääminen ei ole tapahtunut työsuhteessa.

2. Polarica Marjahankinta Oy:n lausunto

Polarica Marjahankinta Oy pitää erittäin tärkeänä sitä, että luonnontuotteiden kerääjien asemaan kiinnitetään erityistä huomiota ja lainsäädännöllisesti heidän oikeudellinen asemansa turvataan, ja riittävä valvonta ja seuranta saadaan järjestettyä. Vaikutukset luonnontuotteiden kerääjille ja marja-alan toimijoille tulee kuitenkin arvioida seikkaperäisesti.

Polarica Marjahankinta Oy esittää kunnioittavasti, että:

- 1) ensisijaisesti Työ- ja elinkeinoministeriö arvioisi vielä mahdollisuudet kehittää vuonna 2021 voimaan tullutta, luonnontuotteiden keräämisen erityisolosuhteet huomioivaa Marjalakia, ja
- 2) toissijaisesti, mikäli Marjalain kehittämiseksi ei katsottaisi olevan perusteita, Työ- ja elinkeinoministeriö tekisi laajemman vaikuttavuusarvioinnin siitä, mitä Kausityöasetuksen soveltaminen luonnon tuotteiden keruun osalta tarkoittaisi ja mitä muita lainsäädännöllisiä toimenpiteitä se edellyttäisi.

Polarica Marjahankinta Oy tuo tässä lausumassaan seuraavaksi esille ehdotuksen vaikutuksia luonnontuotealan toimintaan.

3. Ehdotuksen vaikutukset

3.1. Luonnontuotteiden kerääjät ja työsuhte

Luonnontuotteiden keruun tuleminen kausityölain alaiseksi tarkoittaa, että yrityksen ja luonnontuotteiden kerääjän on sovittava työsuhteen mukaisesta työsuhteesta, jotta oleskeluoikeus kausityön pe-rusteella voidaan myöntää. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että luonnontuotteiden kerääjään sovelletaan työoikeudellista normistoa, kuten työsuhtelakia, työaikalakia ja työturvallisuuslakia. Myös Maaseutuelinkeinojen yleissitova työehtosopimus tulisi ehdotuksen mukaan sovellettavaksi.

Luonnontuotteiden kerääminen poikkeaa merkittäväällä tavalla muusta maaseutuelinkeinojen kausityöstä. Luonnontuotteita kerätään ehkä kaukanakin kulloisesta majoituspaikasta ja matkat autolla työnteke-mispaikalle voivat viedä päiväkohtaisesti useita tunteja. Työ tapahtuu laajalla alueella metsässä ja suolla, eikä rajatulla alueella, kuten esimerkiksi mansikanpoiminta tai muu maatalouskasvien tuottamistoiminta.

Ehdotuksen perusteella vaikuttaa siltä, että työsuhdetta pidettäisiin mahdollisen ihmisten työperäisen hyväksikäytön estäjänä ilman, että ehdotuksen kaikkia vaikutuksia on vielä selvitetty. Koska työsuhteisiin kuitenkin liittyy myös mm. tietynlaista jäykkyyttä verrattuna ei-työsuhteisesti tehtävään työhön (sekä työnantajan että työntekijän näkökulmista), lausunnon antajan käsityksen mukaan on ymmärrettävää, että työtä toteutetaan myös muunlaisissa juridisissa konteksteissa. On myös erittäin tärkeää huomata, että suomalaiset(kin) työmarkkinat ovat viime vuosien aikana kehittyneet siihen suuntaan, että työsuhteisen työnteke-misen ohella töitä tehdään muunlaisissakin oikeussuhteissa. Tämä suuntaus myös vahvistuu koko ajan. Yritysvastuu ja sosiaalinen vastuu lähtee siitä, että vastuullinen yritys täyttää tietyt ihmisten kohteluun liittyvät edellytykset täysin riippumatta siitä tehdäänkö sille työtä työsuhteisesti vai muunlaisessa suhteessa. Perustana on ihmisoikeusvastuu ja vastuu kunnioittaa ihmisoikeuksia, jotka määrittelevät mm. asianmukaisia työ- ja majoitusolosuhteista, työturvallisuutta, elämiseen riittävää palkkaa/korvausta jne. Jos ja kun näitä noudatetaan ja toimintaa valvotaan/seurataan, ei työn teettäjän ja tekijän suhdetta tarvitse määritellä työsuhteen kautta.

Oletettavaa on, että mikäli jatkossa luonnontuotteiden kerääminen on mahdollista vain työsuhteen perusteella, toimialalle tulisi työnantaja-asemassa toimivia ulkomaalaisia välittäjiä ja koordinaattoreita, tai vaihtoehtoisesti kerääjät tulisivat Suomeen ulkomaisen yrityksen kautta, lähetettyinä työntekijöinä. Marjalain säännös on tähän saakka kieltänyt mm. rekrytointipalkkioiden perimisen. Jatkossa tällaista kieltä ei olisi, mikäli Marjalakia ei enää sovellettaisi luonnontuotteiden kerääjiin.

Luonnontuotteiden kerääminen työsuhteen perusteella muodostuu haasteelliseksi erityisesti seuraavista syistä:

1. Työaikalaki (5.7.2019/872) sisältää poikkeuksen sen soveltamisalasta ja lain ulkopuolelle jää työ, jossa työaikaa ei ennalta määritellä eikä työajan käyttöä valvota, jolloin työntekijä voi itse päättää työajastaan. Soveltamisalan ulkopuolelle jää siten mm. työ, jota siihen liittyvien toiminnan erityispiirteiden vuoksi tehdään sellaisissa oloissa, ettei voida katsoa työnantajan voivan valvoa siihen käytettävän ajan järjestelyjä. Lausunnon antaja katsookin, että luonnonmarjojen keruutyö (siltä osin kuin se tehtäisiin työsuhteessa) kuuluisi nimenomaisesti yllä mainitun poikkeussäännöksen perusteella työaikalain ulkopuolelle. Luonnontuotteiden keruutyön luonteen huomioiminen työaikalain muutoksen säätämällä selkiyttäisi mahdollisia tulkintakysymyksiä parhaiten. Vähintäänkin lain esitoissa asia tulisi huomioida selkeästi siten, ettei työaikalakia jatkossa sovelleta luonnontuotteiden keruuseen.

2. Myös Maaseutuelinkeinojen yleissitova työehtosopimus tulisi ns. Perustelumuistion mukaan sovellettavaksi. Työehtosopimus sisältää ehtoja, jotka eivät luonteensa puolesta sovellu metsämarjojen poimintaan. Tällaisia ovat mm. säännöllistä työaikaa koskevat ehdot sekä ylityötä, lisätyötä, viikkolepoaika jne. koskevat, varsin yksityiskohtaiset ehdot. Luonnontuotteiden kerääjät haluavat tehdä työtä säännöllistä työaikaa pidempiä ajanjaksoja, ja päättää itse milloin ja miten tekevät työtä, ja työehtosopimus mahdollistaa lisätyön tekemisen ainoastaan rajoitetusti (172 h) paikallista sopimista hyödyntäen. Paikallinen sopiminen puolestaan edellyttäisi lisäksi työntekijöiden järjestäytymistä ja luottamusmiehen valintaa tai vaihtoehtoisesti, että Teollisuusliitto ry ja Maaseudun Työnantajaliitto MTA ry ovat hyväksyneet paikallisen sopimuksen sisällön ja käyttöön ottamisen. Myös suoriteperusteinen palkkaus (urakkapalkka) on mahdollinen, mutta rajoitetusti. Mikäli paikallisen sopimisen mahdollisuuksia ja urakkamallisen työn tekemisen edellytyksiä ei tarkastella seikkaperäisesti tässä yhteydessä, johtaa työehtosopimuksen nykymallin soveltaminen jatkossa hankaliin tilanteisiin, jotka eivät ole niin poimijoiden kuin luonnontuotealan yritystenkään edun ja tavoitteiden mukaisia. Lienee myös selvää, että poimintapaikoille on mahdotonta järjestää wc- ja taukutiloja.

3. Kausityölain nojalla lupamenettely kausityöoleskeluluvan saamiseksi siirtyy lähes täysin Maahanmuuttovirastolle. Kausityölain 11§:n mukaan Maahanmuuttovirasto myöntää kausityöoleskeluluvan yli 6 kuukauden pituista oleskelua varten noudattaen työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä ulkomaalaislain 5 luvussa säädettyä menettelyä. TE-toimisto on velvollinen tekemään osapäätöksen 6-9 kuukauden pituisiin kausityöoleskelulupiin. Kun luonnontuotteiden kerääjien työ hyvin harvassa tapauksessa kestää yli kuusi kuukautta, eivät kausityötä koskevat hakemukset käytännössä tulisi TE-toimistojen käsiteltäväksi lainkaan. Kausityöntekijä voi työskennellä vain sille työnantajalle, joka on merkitty hänen kausityölupaansa,

mikä rajoittaa luonnontuotteiden kerääjän oikeuksia verrattuna Marjalakiin. Marjalain nojalla kerääjällä on ollut oikeus myydä keräämänsä luonnontuotteet valitsemalleen taholle.

3.2. Marjalain kerääjää suojaavat säännökset eivät enää soveltuisi

3.2.1 Yleistä

Marjalaki sisältää myös monia muita luonnontuotteiden keruun kannalta olennaisia säädöksiä, jotka jatkossa eivät enää soveltuisi ja jotka ovat turvanneet luonnontuotteiden kerääjien asemaa. Myös valvonta ja seuranta on järjestetty Marjalaissa varsin yksityiskohtaisella tasolla.

3.2.2. Suojasäännökset

Kuten todettua, vuonna 2021 voimaan tullut Marjalaki sisältää useita, luonnontuotteiden kerääjän kannalta olennaisia suojasäännöksiä.

Kerääjällä on muun ohella;

- 1) myydä keräämänsä luonnontuotteet valitsemalleen taholle;
- 2) siirtyä luonnontuotekeruualan toimijan järjestämästä majoituksesta ja ruokahuollosta valitsemaansa muuhun majoitukseen ja ruokahuoltoon, jos maahantulon tarkoitus ei muutu;
- 3) päättää itse maahantulon ja maasta poistumisen ajankohdasta;
- 4) päättää itse keräämisen aikatauluttamisesta.

Marjalain 6 § ja 7 § sisältävät niin ikään kutsuvaa yritystä koskevia velvoitteita, jotka on säädetty nimenomaisesti luonnontuotteiden kerääjän suojaksi, ja huomioiden luonnontuotealan erityispiirteet mm. majoituksen, ruokahuollon, ajoneuvokaluston ja keruuvälineiden järjestämiseksi. Luonnontuotteiden kerääjät tulevat Suomeen luottaen, että em. käytännön järjestelyt on hoidettu. Samoin he useimmiten tarvitsevat rahoituksen matkakustannustensa kattamiseen. Mikäli Marjalakia ei enää jatkossa sovellettaisi, nämä luonnontuotealaa koskettavat erityispiirteet jäisivät lainsäädännöllisesti huomioitta. Lisäksi työsuhteessa työaikalainsäädännön ja/tai työehtosopimuksen määräykset rajoittaisivat kerääjän oikeutta aikatauluttaa itse keräämistään.

Kausityölaki (Laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten, 2017/907) tai kausityöasetus eivät sisällä sääntelyä yllä todetuista seikoista. Kausityölain 19 § säättää ainoastaan majoituksesta; kausityöntekijällä on oleskelunsa ajan kohtuullista elintasoja vastaava, kansallisen oikeuden tai käytännön mukainen asianmukainen majoitus. Myös majoituksessa tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle. Kausityöhön oikeuttavan luvan myöntämisen edellytyksenä on ehdotetun 6 §:n 1 momentin mukaan, että hakija esittää todisteet asianmukaisesta majoituksesta. Jos työnantaja järjestää majoituksen tai se järjestyy työnantajan kautta, kausityöntekijältä voidaan periä vuokra, joka ei saa olla kohtuuton verrattuna hänen nettoansioihinsa ja kyseisen majoituksen laatuun ja jota ei saa automaattisesti vähentää tämän palkasta. Käytännössä luonnontuotteiden kerääjien on mahdotonta saada avattua henkilökohtaista pankkitiliä Suomessa, ja tästä syystä kerääjille on maksettu ansiot, joista on vähennetty majoitus ym. kulut. Tämä on ollut kaikkien osapuolten kannalta tarkoituksenmukainen ja käytännön sanelema malli, ja kuluista luonnontuotteiden kerääjillä on ollut aina yksityiskohtainen tieto. Tätä myös Marjalaki edellyttää ja TE-toimisto valvoo Marjalain edellytysten toteutumista. Kausityölain 19 § kuitenkin kieltäisi jatkossa sen, että majoituskulut vähennetään automaattisesti saadusta palkasta. Luonnontuotteiden kerääjillä on myös mahdollisuus Marjalain nojalla vaihtaa majoitusta ja päättää itse kenelle myy marjat. Tätä valinnanvapautta ei työsuhteessa olisi.

Marjalaki velvoittaa luonnontuotealan toimijan pitämään mm. kerääjien nähtävillä viranomaisten yhteystiedot sekä ilmoittamaan ennalta kerääjien tukikohtien sijainnit työsuojeluviranomaisille. Lisäksi luonnontuotealan toimijalla on ollut velvollisuus sopimusehdoissaan huolehtia siitä, että luonnontuotekeruualan toimijan lukuun toimiva taho tai edustaja ei peri kerääjiltä maksua mm. rekrytoinnista ja muista erikseen kielletyistä kuluista ja että vain kohtuulliset kulut veloitetaan. Mitään näistä velvollisuuksista ei työnantajalla jatkossa olisi, jos kaikki luonnontuotteiden keruutyö tehtäisiin työsuhteisena.

3.2.3 Valvonta ja seuranta

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto seuraa Marjalain 5 ja 7 §:n mukaisten luonnontuotekeruualan toimijaa koskevien edellytysten täyttymistä. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto hoitaa myös Suomessa ulkomaalaisten luonnonmarjan ja muiden luonnonvaraisten tuotteiden kerääjien valtakunnallista erikoistumistehtävää. TE-toimisto antaa ulkomaalaisille kerääjille ja luonnontuotekeruualan toimijoille yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa neuvontaa lain 4—7 §:n soveltamisesta, ulkomaalaisten luonnontuotekeruualan viranomaisvastuista ja ohjaa asioimaan asiassa toimivaltaisen viranomaisen luo.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto antaa päätöksen luonnontuotekeruualan toimijan luotettavuudesta. TE-toimisto seuraa kerääjän ansioiden maksamista ja kulujen veloittamista koskevien kieltojen noudattamista sekä antaa niistä edustustolle tai työsuojeluviranomaisille näiden pyynnöstä lausunnon.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto antaa Suomen ulkomaan edustustojen ja työsuojeluviranomaisten pyynnöstä lausuntoja ulkomaalaisia luonnontuotteiden kerääjiä Suomeen kutsuvien yritysten:

- ennakkoselvityksistä
- liiketoimintaedellytyksistä luonnontuoteteollisuuden alalla
- kyvystä vastata ulkomaalaisia kerääjiä koskevista velvoitteista.

Työsuojeluviranomainen valvoo Marjalain noudattamista, jos valvonta ei kuulu muun toimivaltaisen viranomaisen vastuulle. Työsuojeluviranomaiset muun muassa valvovat kerääjän oikeuksien toteutumista, toimijan velvollisuuksien noudattamista ja tekevät tarkastuskäyntejä kerääjien tukikohtiin. Työsuojeluviranomaisella on käytettävissään myös Marjalain 9 §:ssä ja 10 §:ssä säädetty oikeudet reagoida mahdollisiin rikkomuksiin.

Thaimaan viranomaisilla on niin ikään oikeus valvoa ja seurata luonnontuotteiden keruuta Suomessa. Käytännössä Thaimaan viranomaiset ovat edellyttäneet riittävää vakuutusturvaa luonnontuotteiden kerääjille, minimiansiotasoa sekä määrittäneet mm. todelliset kulut, joita luonnontuotteiden kerääjiltä voidaan kerätä.

3.3. Luonnontuotealan erityispiirteet

Ns. Perustelumuiiston mukaan:

Joulukuussa 2021 julkaistun luonnontuotealan toimialaraportin mukaan luonnontuotealalla toimii noin 770 yritystä, joiden yhteinen liikevaihto vuonna 2020 oli arviolta 780 miljoonaa euroa. Luonnontuotealan yrityksissä työskentelevän henkilöstön määrä oli arviolta 2 700 työntekijää. Lisäksi ei-työsuhteiset ulkomaiset kerääjät muodostavat merkittävän osan alan työvoimasta (määrät edellisvuosina 2 500–4 300 henkilöä). Ulkomaalaiset poimijat ovat keränneet luonnonmarjakauppaa harjoittavien yritysten hankkimista marjoista noin 80–90 %. Kerääjien siirtyminen kausityöntekijöiksi muutataisi alan toimintamallia merkittävästi sekä lisäisi yritysten kustannuksia (palkkakustannukset sivukuluineen ja ylityökorvauksineen olisivat korkeammat kuin marjoista nyt maksettavat pääosin verottomat ansiot) ja hallinnollista taakkaa. Keskeinen perustelu nykyiselle mallille on ollut juuri yritysten toimintaedellytysten turvaaminen. Työsuhteeseen siirtyminen siirtää myös olosuhteisiin ja satoon liittyvän riskin marjayrittäjälle, kun se tähän asti on ollut pitkälti kerääjällä.

Luonnontuoteala edellyttää erityispiirteidensä vuoksi myös erityissääntelyä. Poimijat ovat saaneet tähän saakka marja-ansionsa pääosin verottomina. Siten se on ollut houkuttelevaa myös heille ja verrattuna esimerkiksi Ruotsin malliin, Suomen mallia on pidetty erittäin hyvänä. Todettakoon, että vaikka Ruotsin malli perustuu työsuhteisiin, se sisältää mm. työajan osalta merkittäviä joustoja ja huomioi luonnontuotekeruualan erityispiirteet mm. siten, ettei ylityöstä makseta erillistä korvausta.

Siten, mikäli nyt todettu ehdotus toteutettaisiin sellaisenaan, antaisi se merkittävää kilpailuetua muiden maiden luonnontuotealan toimijoille.

On selvää, että sekä kustannukset että hallinnolliset velvoitteet lisääntyisivät merkittäväällä tavalla sekä luonnontuotteiden kerääjillä että myös luonnontuotealan toimijoilla. Lisäksi on oletettavaa, että mikäli kerääjien työaika rajoitetaan, kokonaistyöaika- ja sitä kautta kokonaisansio per kerääjää jää aikaisempaa pienemmäksi. Karkeasti arvioiden, vaikutus poimittuihin kilomääriin on noin 20-30 %. Palkan sivukulut nostavat poiminnan kustannusta myös merkittäväällä tavalla, vähintään kuinkin 20 %. Arvioitaessa kokonaiskulua per raakakilo, voidaan todeta, että kokonaiskustannus yhden raakakilon tuottamiseen nousee yli 60 % aikaisempaan verrattuna. Muutos on merkittävä ja vaikuttaa olennaisella tavalla luonnontuotealan toimintaedellytyksiin. Muutoksella on vaikutuksensa myös laajemmin luonnontuotealan liitännäiseen teollisuuteen, hotelli- ja ravintola-alaan sekä vähittäiskaupan toimintaedellytyksiin.

Lisäksi luonnontuotteiden kerääjien tulo Suomeen on riippuvainen myös Thaimaan viranomaisten päätöksistä. Siten yhteisymmärrys sekä Suomen että Thaimaan viranomaisten välillä tulevasta lainsäädännöstä ja mahdollisten poimijakiintiöiden lakkauttamisesta, edellyttäisi lausunnon antajan käsityksen mukaan yhteistyötä molempien maiden viranomaisten välillä myös lainsäädäntöprosessin aikana. Mikäli työsuhte tarkoittaa, että kerääjien tuloa ei rajoiteta poimijakiintiöillä kuten aiemmin, kerääjiä voi tulla maahan rajattomasti. Vastaava kysymys on ollut esillä mm. Ruotsissa ja nostettu siellä keskusteluun yhtenä työsuhteiseen poimintaan liittyvänä haasteena.

Lausunnon antaja pyytääkin työ- ja elinkeinoministeriötä arvioimaan, voitaisiinko Marjalakia kehittämällä päästä kilpailukykyisempään, luonnontuotealan toimijoiden toimintaedellytykset turvaavaan ratkaisuun, poimijoiden etuja ja oikeudellista asemaa unohtamatta.

3.4. Luonnontuotteiden keruu jokamiehenoikeudella

Luonnontuotteiden kerääminen tapahtuu yleensä jokamiehenoikeuden nojalla. Keskeisimmät jokamiehenoikeuksia koskevat ja jokamiehenoikeudella toimimista ohjaavat säännökset ovat rikoslain (39/1889) 28 luvussa. Luvun 14 §:ssä säädetään muun muassa luonnonvaraisten marjojen, sienten ja kukkien keräämisestä toisen maalta. Myös tulonhankkimistarkoituksissa tapahtuva marjanpoiminta toisen alueella perustuu jokamiehenoikeudella toimimiseen. Jokamiehenoikeuksilla toimimista koskee vakiintuneen tulkintakäytännön mukaisesti myös niin sanottu häiriöttömyysvaatimus, jonka mukaan toiminnasta ei saa aiheutua vähäistä suurempaa haittaa maanomistajalle, maankäytölle tai luonnolle.

Jokamiehenoikeudet eivät ole riippuvaisia oikeuden käyttötarkoituksesta, vaan oleellista on se, ettei toiminnasta aiheudu vähäistä suurempaa haittaa. Toiminnan tosiasialliset vaikutukset ratkaisevat, voiko toimintaa harjoittaa jokamiehenoikeudella vai tarvitaanko siihen maanomistajan suostumus. Toiminnan tosiasialliset vaikutukset johtuvat muun muassa kerääjäryhmän koosta, paikallisista luonnonolosuhteista, toiminnan luonteesta, luonnontuotteiden keräämisen menetelmistä, toiminnan säännöllisyydestä ja kestosta.

Lausunnonantajan käsityksen mukaan ei voida poissulkea sitä, että jokamiehenoikeudet tulevat tarkasteltavaksi toiminnan luonteen muuttuessa tosiasiallisten vaikutustensa vuoksi. Yritykset toimisivat jatkossa työnantajina ja direktio-oikeutensa nojalla määrittäisivät marjankeruupaikat työntekijöilleen. Toiminnan luonne siten muuttuisi entistä selkeämmin yksityismetsien kaupalliseksi hyödyntämiseksi, eikä kyse olisi enää yksittäisistä luonnontuotteiden kerääjistä, jotka itsenäisesti määrittävät keräämisen ja keräämisaikataulun.

Mikäli katsottaisiin, ettei Marjalain kehittämisellä päästäisi tavoiteltuun lopputulemaan ja Kausityöasetusta muutetaan nyt ehdotetulla tavalla, olisi olennaisen tärkeää, että myös jokamiehenoikeuteen otettaisiin vähintään lain perusteluissa selkeästi kantaa niin, ettei työsuhteinen työ yksityismetsissä ja toiminnan luonteen muuttuminen vaaranna jokamiehenoikeuksia ja sitä kautta koko luonnontuotteiden keräämistä jatkossa toiminnan luonteen muutoksen seurauksena.

3.5. Marjalain ja Kausityöasetuksen suhde toisiinsa

Ns. Perustelumuition mukaan Marjalakia ei tässä yhteydessä esitetä kumottavaksi eli se jää edelleen voimaan. Epäselväksi kuitenkin jää, miltä osin Marjalakia jatkossa sovellettaisiin. Oletettavaa on, että mikäli Marjalaki jää edelleen voimaan, jatkossa ilmenee epäselvyyttä siitä, mitä lakia tulisi noudattaa.

Onkamo Mari
Polarica Marjahankinta Oy